

Список використаних джерел

1. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
2. Пояснювальна записка до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moz.gov.ua/ua/portal/Pro_20110817_0.html
3. Закон України «Про патентування деяких видів господарської діяльності». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/98/96-вр>

**ФІСКАЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ: СУТНІСТЬ ТА СВІТОВА ПРАКТИКА
ЗАСТОСУВАННЯ**

*І.М. Коновалова, старший викладач
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

У світовій практиці суспільного розвитку проблематика якісного і ефективного зростання соціально-економічного добробуту суспільства завжди перебуває у світлі уваги науковців та практиків, що приймають управлінські рішення на макрорівні. Особливо це актуалізується у часи економічних, фінансових чи соціально-політичних коливань. Тому важливість прямої чи опосередкованої ролі держави у суспільних процесах відтворення важко переоцінити. Так само, як і важко недооцінити її необгрунтоване та/або неефективне втручання, оскільки, за висловами науковців, «неоптимальний перерозподіл ВВП спричиняє відставання реальних темпів економічного зростання від потенційних, що, у свою чергу, обмежує можливості досягнення якісно нового рівня соціально-економічного розвитку» [1, с. 18].

Відзначимо, що в цілому відсутній єдиний підхід до розуміння категорії фіскальне регулювання. Так, для одних дослідників – це зміни в урядових видатках і оподаткуванні, що спрямовані на досягнення повної зайнятості та неінфляційного внутрішнього обсягу виробництва [2, с. 665; 3, с. 573]. Інші ж під нею розуміють політику уряду, яка стосується обсягів урядових закупівель,

трансферних платежів і податків [3, с. 90]. Більшість вітчизняних науковців фіскальне регулювання ототожнюють з процесом змін у системі оподаткування та урядових видатків, що здійснюються з метою зменшення коливань ділових циклів, сприяння швидкому зростанню економіки з високою зайнятістю та без високої неконтрольованої інфляції [4, с. 17]. Тому вважаємо доцільним запропонувати власне тлумачення даної категорії. Під фіскальним регулюванням ми розуміємо сукупність заходів державної політики у сфері податкового та видаткового втручання держави в ринково-економічні процеси господарювання і відтворення з метою досягнення нормативно закріплених економічних та соціальних цілей розвитку суспільства та в цілому успішного виконання функцій держави.

В світовій практиці виокремлюють три основні моделі фіскального регулювання, в залежності від обсягу централізації ВВП: американську, європейську та скандинавську – соціально-орієнтовану. Серед інших виділяють також африканську та латиноамериканську моделі. Зважаючи на серйозні кроки здійснені Україною у напрямку євроінтеграції, вважаємо доцільним сконцентрувати увагу в рамках даного дослідження на європейській моделі.

Остання характеризується обсягами централізації на етапі вторинного розподілу ВВП на рівні 35-50% даного показника. При чому, на відміну від спільної монетарної політики країн – членів Євросоюзу (19 із загальною 28 країн Європейського Союзу), політику фіскального регулювання можна охарактеризувати як «єдність у різноманітності». Так, при порівнянні між країнами істотно різняться рівні державного боргу, доходів та видатків сектору державного управління, а зміни в дефіцитах бюджетів залежать від політико-економічних циклів.

Щодо податкової частини фіскального регулювання, то впродовж останніх років у ЄС має місце тенденція перенесення податкового навантаження з мобільних факторів виробництва (капіталу та праці) на споживання, що обумовлено конкуренцією між країнами за інвестиції та людський інтелектуальний капітал. За даними Європейської Комісії, впродовж 2010-2016 рр. відбулося 1 188 податкових реформ, що стосувалися одразу або поетапного зростання або зниження ставки та/або бази оподаткування, запровадження/скасування податків. Відбулось зниження ставок прямих податків та зростання ставок непрямих податків, в основному за рахунок ПДВ, зростання ставок якого перетворилося на загальну тенденцію [5]. Відзначимо, що порівняльний аналіз ставок податків у європейських країнах та Україні засвідчує,

що в нашій державі їх розмір в переважній більшості відповідає рівню європейських країн [6].

Крім того, впродовж останніх двох десятиріч пройдено три повних фінансових цикли з періодами зростання видатків у 1995 р., перед хвилею розширення ЄС у 2004 р. та глобальною фінансово-економічною кризою 2009 р., що супроводжувалися зростанням державного боргу. Впродовж 1995–2016 рр. формування доходів сектору державного управління Європейського Союзу відбувалося на рівні 43,6–45,6% ВВП, а у Єврозоні цей показник становив 44,3–46,8% ВВП. Видатки фінансувалися на рівні 44,7–52,0% ВВП у країнах ЄС, та у 45,3–53,0% ВВП у країнах Єврозони. Слід зазначити, що доходи та видатки бюджетів країн Єврозони традиційно на 0,1–1,5 в. п. є вищими, ніж ці показники країн – членів ЄС загалом.

Отже, фінансові реформи у країнах ЄС спрямовані на забезпечення стабільності державних фінансів, економічного зростання, підвищення зайнятості та конкурентоспроможності. На сучасному етапі в європейських країнах мають місце такі тенденції фінансового регулювання, як посилення справедливості оподаткування, оптимізація податкових пільг як важелів стимулювання соціально-економічного розвитку, стимулювання державного споживання (державне замовлення, державні закупівлі), удосконалення механізмів децентралізації, посилення бюджетної дисципліни. Для європейських країн актуальним завданням на сучасному етапі залишається зниження диференціації між рівнем фінансового забезпечення місцевих бюджетів.

Список використаних джерел

1. Крисоватий А.І. Інституційне середовище фінансового регулювання соціально-економічних процесів / А.І. Крисоватий, Т.В. Кошук // Фінанси України. – 2011. – № 9. – С. 18–32. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2011_9_3.
2. Макконнелл К.Р. Аналітична економія: принципи, проблеми, і політика. Частина 1. Макроекономіка: Пер. з англ. / К. Макконнелл, С. Брю. – Львів: Просвіта, 1997. – 672 с.
3. Манків Г. Макроекономіка / Пер. з англ.; Наук. ред. пер. С. Панчишина. – К.: Основи, 2000. – 588 с.
4. Дорнбуш Р. Макроекономіка: Пер. з англ. / Р. Дорнбуш, С. Фішер. – К.: Основи, 1996. – 814 с.

5. Taxation Reforms in EU Member States / Directorate General for Taxation and Customs Union Directorate General for Economic and Financial Affairs // Working paper. – 2015. – № 58. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_papers/taxation_paper_58.pdf.

6. Крисоватий А.І. Сутність та концептуальні основи формування податкової політики в умовах євроінтеграційних процесів / А.І. Крисоватий, В.М. Мельник, Т.В. Кошук // Економіка України, 2016. – № 1. – С. 35-51. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/11504>.

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ

*А.Б. Коваленко, студентка
О.М.Козакова, к. е. н., доцент
Одеський національний політехнічний університет*

В умовах глобалізації основою конкурентоспроможності будь-якої країни виступають інновації. Світовий досвід демонструє, що чим вищий рівень здійснення і впровадження новітніх технологій має країна, тим більш висока її перевага на міжнародному ринку.

Між інноваціями та конкурентоспроможністю існує причинно-наслідковий зв'язок. Інновації є одним із важливих факторів підвищення продуктивності виробництва, а звідси і підвищення конкурентоспроможності. Інновації пришвидшують конкурентоспроможність, оскільки підприємства-інноватори, отримуючи конкурентні переваги, змушують конкурентів вкладати кошти в розробку нових технологій, процесів чи їх удосконалення. За умови безперервної інноваційної діяльності учасники ринку мають можливість постійно підвищувати ефективність використання ресурсів та утримувати завойовані конкурентні переваги [1, с. 21-23].

На сьогодні на світовому ринку виділяються країни-технологічні лідери, які контролюють 80% ринку наукомісткої продукції та входять до десятки країн за глобальним індексом конкурентоспроможності. Це Швейцарія, Сінгапур, США, Нідерланди, Німеччина, Швеція, Великобританія, Японія, Гонконг, Фінляндія [2]. Між тим, Україна згідно з даними Всесвітнього економічного форуму у рейтингу «Глобального індексу конкурентоспроможності 2016-2017» займає 85-те місце